

Havstrømmene legger igjen mye plast langs kysten. Slik så det ut på en strand på Smøla våren 2012 etter at stormen Dagmar hadde herjet. Selv etter rydding kom det store mengder søppel igjen året etter. Foto: Statens Naturoppsyn, (SNO).

Hva kan min virksomhet gjøre for å begrense marin forurensning og mikroplast?

Plastforurensning i havet er en av vår tids største miljøproblemer. 70 til 90 prosent av forurensning langs kysten er plast. Forurensningen kommer fra landbaserte kilder og fra fiske- og havbruk. Myndighetene jobber med tiltak både nasjonalt- og internasjonalt. Det er nå viktig at alle bidrar der de kan med å begrense forurensningen. Enkle tiltak som alle kan gjøre, kan være en del av løsningen. Her kan du lese mer om marin forurensning, hvordan den enkelte kan bidra og hvordan myndighetene jobber.

Avfall fra land til vann

Hvert år havner åtte millioner tonn plastavfall i verdenshavene. Det antas at mengdene vil doble seg i 2030 og firedoble seg i 2050. Plastprodukter er lite nedbrytbare og kan bli værende i miljøet i flere tusen år.

Det er anslått at 15 prosent av det marine avfallet flyter på havet, 15 prosent ligger i strandsonen og at hele 70 prosent synker og blir liggende på havbunnen.

Plasten i havet er både et globalt og lokalt miljøproblem, som må løses gjennom internasjonale, nasjonale og lokale tiltak.

Skadeomfang

Marin forurensning og spredning av mikroplast er en trussel mot dyreliv langs kysten og i havet. Det er også en trussel mot sjømatressursene og menneskers bruk av kyst- og havområdene.

Hva kan den enkelte virksomhet gjøre?

Kildene til marin forurensning er mange og det er

derfor viktig at alle tar ansvar. Ofte er det enkle grep som skal til for å hindre forurensning.

Eksempler på tiltak kan være:

- Oppbevar materiell og avfall slik at det ikke er fare for at det kan ende i miljøet ved for eksempel sterk vind, flom eller overvann. Plastavfall, og produkter som brukes i plastproduksjon (for eksempel isopor), bør lagres i tette containere eller innendørs. Bruk for eksempel nett over containere for å hindre at avfall blåser avgårde. Ha rutiner for å lukke dører ved sterk vind.
- Lever næringsavfall til godkjent avfallsmottak.
- Ha rutiner og gjennomfør regelmessig kontroll/overvåking og rydding på egne og nærliggende områder.
- Kartlegg produksjonsvann/avløpsvann med tanke på utslipp av plast og mikroplast. For eksempel påse at biofilmbærere fra avløpsrensingsanlegg ikke havner i miljøet.

Biofilmbærere er små plastsylindere som tilsettes renseanlegg for å øke mikroorganismer som renses avløpsvann.

- Gjennomfør risikovurderinger med hensyn på forsøpling og utslipp av plast og mikroplast. Iverksett eventuelt risikoreduserende tiltak.

Myndighetenes arbeid

Miljødirektoratet utreder ulike tiltak for å redusere marin forsøpling og utslipp av mikroplast. Det arbeides med blant annet med forslag til en produsentansvarsordning for utrangert utstyr fra fiskeri- og oppdrettsnæringen. Det utredes også muligheten for vederlagsfri levering av marint avfall i havner. Miljødirektoratet forvalter tilskuddsordningen for tiltak mot marin forsøpling. Dette er midler som foreninger, organisasjoner og frivillige kan søke om og som går til opprydding både i strandsonen, langs elvebredder og på havbunnen.

Myndighetene jobber med utredninger knyttet til utslipp av mikroplast, kilder og mengder, systemer for å redusere spredning av gummigranulat fra kunstgressbaner og rensing av mikroplast fra veier og småbåthavner. Samarbeidet med andre myndigheter styrkes for å sikre effektive og samordnede tiltak.

Tilsyn

Miljømyndighetene gjennomfører tilsyn med virksomheter i Norge for å kontrollere at regelverket følges og for å informere virksomhetene om hvilke regler som gjelder.

En død skarv innviklet i gamle fiskeredskaper. Foto: Morten Ekker, Miljødirektoratet.

MIKROPLAST

Plast fra land brytes sakte ned i havet av bølger, UV-stråler, vær og vind. Plastpartikler som er mindre enn 5 millimeter kalles mikroplast. Andre kilder til mikroplast i havet kan stamme fra fôrrør i oppdrettsmærrer og i avløpsvann fra husholdninger.

Plast kan spre miljø- og helseskadelige stoffer. Plast i seg selv inneholder slike stoffer og miljøgifter kan også feste seg på overflaten.

Når plast blir spist kan både kjemikaliene i selve platen og miljøgiftene som bindes til den, frigjøres. Konsentrasjonen av miljøgifter kan derfor mangedobles. Plastpartikler kan derfor bli en betydelig kilde for opp-tak av miljøgifter i organismer i havet.

Plastbiter kan lett forveksle med mat og det kan gi indre skader, forgiftning, fordøyelsesproblemer og falsk metthetsfølelse og avmagring.

LENKER

Les mer om marin forsøpling og mikroplast på [Miljødirektoratet.no](http://www.miljodirektoratet.no) og [Miljøstatus.no](http://www.miljostatus.no):

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Avfall/Forsopling/>

<http://www.miljostatus.no/tema/avfall/forsopling-av-havet/>